

Gozd.

Tebi v krilo, senčni gaj,
srce sili žali polno,
ti hladu, miru mu daj,
leči dušo bolno.

S. Gregorčič.

Neka tajna sila vleče človeka v resno gozduo tihoto, katero moti le šustenje drevesnih vrhov in žuborenje skritih vrelcev. V gozdu se nam od veselja dvigajo prsi ter hlastno srkajo v sé oživljajoč zrak in vonjavo cvetlic. Na uho nam prijetno udarjajo mnogoštevilni glasovi krilatih pevcev, naše oko pa gleda in občuduje te tisoče in tisoče mladih in starih debel, ki kakor mogočni stebri in šibki svečniki v tem naravnem templju molijo proti nebu. Toda Bog ni ustvaril gozda samo za naše oko in uho, za naša pljuča in srce, ampak dal mu je še večjo, neizmerno veliko nalogo v svojem stvarstvu. Ti milijoni listov in igel imajo izvrševati napram zraku veliko nalogo: izločevati morajo iz ogljikove kisline nam tako dobro dejoči kisik, zato tudi v gozdu tako lahko dihamo. Zdravnik mnogim bolnikom odredi bivanje v gozdnem zraku in gozdni senci.

Gozd izravnava tudi zračno vlago, kajti za morjem je največji vodni nabiralnik na svetu. Gozd oddaje zraku polagoma, a stalno velike množine vlage in s tem preprečuje velike nalive, kakršni pogosto obiskujejo kraje, ki imajo malo gozdov. Kadar je dež, zabranjuje gozd, da ne steče voda takoj v dolino; in jo zadržuje z milijardami svojih listov in korenin pri sebi, jo nabira v mahovju ter jo pošilja potem kot oživljajoče vrelce in hladeče potočke v dolino. Ako se v gorah naenkrat izsekajo velike gozdne površine, se takoj prikažejo slabe posledice. Kmalu nastopijo hudourniki in grabijo s seboj zemljo, kamenje ter drevje in izpremenijo v trenutku rodovitne doline v žalostne puščave. Hudourniki s svojimi posledicami so prepogosto kazni za kraje, kjer se slabo gospodari v gozdovih.

V naših krajih nas gozdovi branijo tudi proti mrzlim vetrovom, ker obdajajo dole kot ogrevajoč plašč. Izkušnja uči, da je v gozdnatih krajih mnogo manj mrzlo, kakor na brezdrevesnih planjavah, kjer imajo vetrovi od vseh strani pristop in kjer mora zemlja oddati vso svojo toploto ter zato globoko zamrzne.

In druge koristi, ki nam jih nudi gozd? Daje nam les za zgradbe, orodja, kurjavo, goji nam zdravilna zelišča, jagode in gobe ter nam hrani divjačino.

Tajnostno šustijo nad nami stoteri in stoteri bukoví listi. Kaj nam hočejo razodeti? Čuj, povedati nam hočejo, kako važno nalogo je določil modri Stvarnik v svoji naravi njim in njihovim bratom, ki jih je na milijarde in milijarde. Listi so prevažni deli vsake rastline, brez njih bi moralo vsako rastlinsko bitje usahnuti. Z listi rastline dihamo, kakor

človek in žival s pljuči. Z njimi se tudi hranijo, — prebavljajo namreč sprejeto hrano in jo pretvarjajo v rastlinske snovi. Listje je rastlinam tako potrebno, kakor ljudem in živalim želodec in pljuča. Pozimi miruje rastlinsko življenje. Rastline takorekoč spiyo zimsko spanje kakor mnoge živali. Ko pa pride vigréd v deželo, tedaj mora rastlina začeti delati, da se razvije cvetje in da dozori nastavljeno sadje. V tem času potrebuje mnogo več hrane, kakor pozimi in zato ji da modri Stvarnik tudi listje. Ne samo s koreninami iz zemlje, ampak hrano si pridobiva tudi z listi iz zraka. Ako ji odvzameš listje, se tí rastlina žalostno posuši.

Vsak posamezen list je umetnina, tako mojstrska, kakor je ne more ustvariti nobena človeška roka. Čeprav tanek, sestoji vendarle najmanj iz 3 plasti: iz zgornje kože, iz spodnje kože in iz vmes ležčih listnih teles. List ima neizmerno veliko število majhnih odprtín, ki sprejemajo v sé zrak in ga po svojih vodih odvajajo v notranjost, kjer potem zrak razkrojijo v njegove sestavine; potrebne sestavine uporabijo za rast, nepotrebne pa izločijo. Bukov list ima okoli 200.000 takih odprtín ali luknjic. Pri večini rastlín se nahajajo te luknjice na spodnji listni strani, ker na zgornjo stran pride lahko prah in zamaši odprtine. Vsaka odprtina je tako urejena, da se lahko ali razširi ali zoži, kakor pač potrebuje več ali manj zraka. Listi so navadno široki, da pridejo z večjo zračno množino v stik. Med zgornjo in spodnjo kožico se nahaja nepreštevna množina zrníc, ki dajejo listu zeleno barvo. Njih naloga je, da razkrajajo zračno ogljikovo kislino ter dobivajo iz nje za rastlino ogljik, iz katerega povečini sestoji rastlina, listi, cveti in sadovi. Ob solčnih žarkih in s pomočjo sokov, ki jih dobivajo potom korenin, ustvarjajo bela zrnca, ki niso nič drugega nego skrob.

Ker rastlinski listi odvajajo zraku ogljikovo kislino in oddajajo kisik, zato je njihova okolica posebno močno napolnjena z dušikom, ki nam povzroča lahko dihanje. Toda ker kisik pospešuje dihanje in pospešuje izživenje, bi bilo zopet škoda, ako bi v velikem gozdu bilo vedno manj ogljika in vedno več kisika. Modri Stvarnik je tudi v tem oziru poskrbel za ravnotežje. Rastline oddajajo kisik, živali ga potrebujejo za dihanje in oddajajo zato ogljik, ki ga potrebujejo rastline. Ako bi bile na svetu samo rastline in ne tudi živali, bi človek hitro izživel, nasprotno: ako bi bile na svetu samo živali in ljudje, bi se zadušil. Zato nam postaja slabo, ako se nas mnogo skupaj nahaja v zaprtem majhnem prostoru ali v natlačenem zaprtem zverinjaku. Da dobiva torej zrak prave množine kisika in ogljikove kisline, je Bog zopet premodro uredil: kar ljudje in živali izdihavajo, to potrebuje zelena rastlina, kar pa ta oddaja, pa je nam in živalim v korist.

Velik je Gospod v svojih delih.

(„Straža“)

